

Slovenski dom

Specijalno za abbonamento postala
Poštnina plačana v gotovini.

Cena Lir 0.50

Bollettino di guerra 1182
NAVI NEMICHE BOMBARDATE
NELLA RADA DI BISERTA

11 grosse unita colpite,
49 velivoli abbattuti

Comando Supremo. Bollettino di guerra
No. 1182:

Nella rada di Biserta concentrati
di naviglio nemico sono stati attaccati da
bombardieri germanici; undici grosse unità
risultano colpite.

Formazioni di quadrimotori avversari,
largamente scortati, hanno ieri agito lungo la
riviera Vesuviana nel territorio della Provincia di Avellino, su
Salerno e Foggia, causando danni ingenti in queste due città.

Le batterie controarie e le caserme italo-tedesche impegnatesi in ripetuti violenti
scontri abbattendo complessivamente 44
apparecchi.

Gruppi di binotori nemici, in tentati attacchi al traffico marittimo nel Tirreno,
venivano intercettati da nostri cacciatori che facevano precipitare in mare quattro
aerei; un altro velivolo risultò distrutto dalla artiglieria presso Capo Rizzato,
durante una incursione su Crotone.

Generale AMBROSIO.

NASPROTNIKOVE LADJE
V BIZERTI BOMBARDIRANE

11 velikih enot zadetih,
49 letal zbitih

Vrhovno poveljstvo. Vojno poročilo 1182:

Nemški bombniki so napadli nasprotnikove ladje, zbrano v pristanišču Bizer-

ti. Kaže, da je bilo zadetih 11 velikih enot.

Oddelki nasprotnikovih štirimotornikov so včeraj ob številnem spremstvu nastopili vzdolž večinskih obala, na ozemlju avelijske pokrajine, nad Sa-

lernom in Foggia ter povzročili ogromno škodo v teh dveh mestih. Protile-

tsko topništvo ter Italijansko-nemški lovci, ki so večkrat zapletli v silovite sprorade, so zbiti vsega 44 strojev.

Skupine nasprotnikovih dvomotornikov, ki so poskušali napadati pomorski promet v Tirenskem morju, so prestrežili naši lovci, ki so zbiti v morje 4 letala. Še eno letalo, kaže, da je uničilo topništvo pri rta Riz-

zuto med napadom na Crotone.

»Verujem v neogibni dvig vaše plemenite dežele, vedno zveste vladarski rodbini in Italiji!«

Rim, 21. avgusta, s. Nj. Vel. Kralj in Cesare je Italijanom na plemeniti in močni sicilski zemlji včeraj postal naslednje sporočilo:

V bolečini, ki nas še bolj zbljušuje, ste po besedi predsednika vlade ter po strastrem in ganjenem glasu vašega preveztega Orlanda, s katerim sem od blizu preživel že drugačne ure žalosti in vere, čutil, da je z vami duh vseh vaših bratov.

Ni še prav dolgo, kar sem hodil po vaših lepih mestih, po vaših poljih. Ničesar niste tedaj prosili zase, bratje iz Sicilije, močno ljudstvo, ki ne pozna zahrbnosti, ki zaničuje vsak dvom. Ničesar ne prosite danes,

V teh dolgih dneh trpljenja sem mnogokrat spet doživjal z vami isto pot ter ganjen občudoval vaše junakstvo. Spet sem videl vaša obilje, trpinčena

po notranji muki, videl vaš ponosni pogled, poln dostojanstvene žalosti, slišal glas vaše duše, ki je isti kakor moj glas, čutil vašo bolečino, ki je moja bolečina.

Italijani, bratje s Sicilije, vaš kralj vam je vedno ljubeče bližu, prvi med vami, da trpi vašo lastno bolest, prvi z vami, da močno veruje v neogibni dvig vaše plemenite in hrabre dežele, ob

vsakem dogodu zveste vladarski rodbini in moji hiši; ki je od vedno in za vedno posebno ljubljen otrok te naše neumrlive Italije, ki jo rane sicer trpinčijo, a nikdar ne potlačijo!

Vojni minister pozdravil združenja bojevnikov

Rim, 21. avg. s. Glasilo oboroženih sil objavlja naslednjo pozdravno brzovjako vojnega ministra vsem združenjem bojevnikov, ki so zdaj podrejene temu ministru: »V trenutku, ko združenja vseh bojevnikov ter Italijansko alpinistično sredisko prihajajo pod vodstvo vojnega ministra, mi je posebno ljubo, da njihovim članom, hrabrim bojevnikom vseh von, lahko pošljam topel pozdrav in čestitko vojske, ki jih z veseljem sprejema v svoj združinski krog. Strnjeni okrog vzvisele vladarjev osebe v junaških žrtvah preteklosti in sedanosti se vsi Italijanski vojaki ponovno zbirajo pod slavnimi zastavami vojske za rešitev domovine.«

Pozdrav komisarja poljedelske zveze

Rim, 21. avg. s. Grof dr. Filippo Viscioni di Modrone, komisar zveze poljedelcev, je pokrajinskim združenjem, delavskim in podpornim ustanovam ter ravnateljem zveznih ustanov poslal naslednji pozdrav:

»Po prevezemanju posle komisarja zveze, pozdravljam veliko družino Italijanskih poljedelcev, ki s čudovito vdanostjo opravljajo naloženo delo v sedanjem trenutku. Pozivam vse, naj se globoko zavedajo težkih dolžnosti in polne odgovornosti, ki jih imajo danes poljedelci ter naj se spomnijo, da domovina v sedanji urri zahteva od njih neobhodno potrebne sredstva za življenje. Nihče naj se ne vdaja skrjnjam umazane sebičnosti in nevarnega nezupanja. Pošljam tudi prisreden pozdrav uradnikom zveze ter odvisnih združenj ter jih vabim, da bi prav v danu sodelovali za obrambo in veličino domovine.«

Poveljstvo XI. armadnega zboru

Mi. general armadnega zboru, Gastone Gambara, glede na odredbo od 27. julija t. l.

nakazujemo:

Od dne 22. avgusta 1943. se za vso Ljubljansko pokrajino policijska ura določa na čas od 22. do 5. ure z že predpisanimi po- goji in izjemami

Neizpremenjene ostanejo vse ostale do- ločbe, ki jih vsebujejo naše prejšnje odredbe.

Ljubljana, 21. avgusta 1943.

General armadnega zboru, poveljnik GASTONE GAMBARA.

Novi hudi boji na raznih odsekih

Sovjeti so včeraj izgubili 486 oklepnikov — Uspeh nemških letal pri napadu na Biserto

Hitlerjev glavni stan, 21. avgusta, s. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tudi uradno vojno poročilo:

Na bojišču ob Misiju so se ponovno razvnele hude borbe.

Pri Izjemu so nemške čete v ogorčenih bojih odbole hude boljevinske napade, obkolile v drznem protinapadu dva sovjetska bataljona in ju uničile.

Na bojnem področju jugozahodno od Bjelgoroda se nadaljuje bitka z neznanjeno silovitostjo.

Na ostalih odsekih bojišča so nemške čete, uspešno podprtne od letalstva, zavrnile vse sovjetske poskuse za prodore in prizadele sovjetsku velike Izgubile. Včeraj je sovjetska vojska izgubila 486 oklepnikov in 81 letal.

V vodah pri Ribljskem polotoku so nemška brza bojna letala potopila sovražno stratežno enoto.

Močan oddelek nemških bojnih letal je v noči na 19. avgust ponovno napadel pristanišče v Biserti ter zadel z bombami vseh mer 11 velikih ladijskih enot. Pri tem je bilo osem prevoznih parnikov s skupno 33.000 tonami težje poškodovanih. 5000 ton skupno prevozni kapaciteti so bili izgubljeni.

Med tem so nasprotnikova ogledniška letala poskušala dognati razvrstitev Italijansko-nemških zaščitnih čet, ki so se skrivali po vinskih goricah in prečnih dolinah, pa vendar niso mogli ugotoviti poteka obrambne čete. Z velikim miron so branilec se naprej ustavljali nasprotniku, ker so bili preprizani, da je zaradi pravocasnih ukre-

vzemirjevalnih poletih nad zahodnim in severnim nemškim ozemljem, potem ko je brez uspeha odvrgel bombe, eno letalo.

Pri oskrbovanju Stellile in po nezveznem umiku tam se bojujočih oddelkov, so se z žilavo hrbrostjo in požrtvovalnostjo ter neutralitivnim delovanjem posebno odlikovale razne enote vojne mornarice pod poveljstvom fregatnega kapitana von Liebensteina.

Važna vprašanja na sestanku nemških škofov v Fuldi

Berlin, 21. avgusta, s. Kolikor se je izvedelo, so v Fuldi, kjer so se zbrali nemški škofovi, sestavili štiri pastirske pisma. V kratkem bodo s prizno prebrali nemškim katoličanom najvažnejše teh pastirskih pism.

Pismo — tako pravijo v dobro obvezčenih krogih — govori o življenju nemške katoliške cerkve, o omejitvah, ki jih delno zahteva vojno stanje, ter določi navodila, ki se jih je treba držati v začenjanjem petem vojnem letu. Druga verska pisma pa morda obravnavajo verska vprašanja. Pri razpravah v Fuldi, ki so zbudila največ zanimanja, je bilo tudi poročilo o načrtovanjem delovanja vseh cerkevnih krogov med velikimi množicami vernikov, ki se zaradi letalskega bombardiranja selijo iz kraja v kraj, in zaradi nereda v cerkvenem življenju, potem ko so bila številna cerkvena poslopja razdeljana.

Francija mora izpolniti svoje obveznosti do Nemčije

Pariz, 21. avgusta, s. Predsednik francoske vlade Laval je govoril vladnim pooblaščencem za obvezno delo in dejal, da je neogibno potrebno, da francoska vlada izpolni obveznosti, ki jih je prevzela do Nemčije. Laval je svojim podrejenim zapovedal, naj izdaje vse potrebne, tudi najstrožje ukrepe, da se bodo uveljavila dolgočaka, ki jih je vlada dala glede tega.

Politični posveti v Španiji

San Sebastian, 21. avg. s. Spanski zunanjini minister grof Jordana je odpoval iz San Sebastiana v Pazo de Meires, kjer zdaj prebiva držav, poglavjar general Franco. Grof Jordana je te dni imel razgovore z generalom Orgazom, španskim visokim komisarjem za Maroko, in sicer o vprašanjih, ki se tičejo te pokrajine.

Anglija in Amerika pred novimi težavami

Stockholm, 21. avgusta, s. List Daily Telegraph piše: »Anglija in Združene države stojijo zdaj pred zelo težkimi nalogami. Odnošajti s Sovjeti so izredno prisileni in prijateljski. Na sestanku v Quebecu skršajo resiti vprašanje, kako bi se dalo pomagati sovjetski Rusiji. Gotovo pa je, da bo drugo težje, da se deluje. Neki švedski list pa še pristavlja: »Sovjeti hlepijo po gospodruječem vplivu nad vso Evropo. Iztegnejo roke, da bi lahko pobili vse svoje žrtve.«

vznenirjevalnih poletih nad zahodnim in severnim nemškim ozemljem, potem ko je brez uspeha odvrgel bombe, eno letalo.

Pri oskrbovanju Stellile in po nezveznem umiku tam se bojujočih oddelkov, so se z žilavo hrbrostjo in požrtvovalnostjo ter neutralitivnim delovanjem vseh cerkevnih krogov med velikimi množicami vernikov, ki se zaradi letalskega bombardiranja selijo iz kraja v kraj, in zaradi nereda v cerkvenem življenju, potem ko so bila številna cerkvena poslopja razdeljana.

Turški tisk obsoja zavezniške posvete o bodočih mejah na Balkanu

Carigrad, 21. avg. s. Novice, da so na se-

stanku med Churchillom in Rooseveltom do- lobil tudi bodoče meje jugovzhodne Evrope, to se pravi Balkana, so v turških krogih vzbudile neugoden vtis. Tisk izraža ta vtis in odločno napada quebeški posvet ter ga označuje za prernego v lahkom delu.

Uvodnik v listu »Tašviri Efsar« poudarja težave, ki jih je treba držati v zvezi z balkanskim vprašanjem, resiti, kajti pise smatrica obramba, temveč tudi cest, ki vodijo do Egipt. Tako je upal doseči ugodejne uspehe. Le na eni točki, ki je bila že očiščena min, ki bi moral eksplodirati v pri-

merem trenutku, se je nasprotnikovim pli-

lotom za nekaj ur posrečilo pretregrati pro-

met, ki so ga pa tehnične čete takoj usmeli na drugo progo. Ko je bilo zaključeno tudi to obdobje, je večina Italijansko-nemških čet že dosegla celino, dočim je moral nasprotnik z jezo ugotoviti, da razen orožja in vojne ablage, ki je bilo učinkeno med boji, ni ostalo na sicilskih tleh niti. Niti na vadišču, ki bi ga moči še rabiti, niso pustili, da bi padel v grabežljive roke angleško-ameriških vdornikov.

poiskusi doslej, odkar je bila Turčija poga-

na z Vzhodne Rumelije, pač pa bodo povod za nove spore in popade.

List »Džumhurijet« sudi, da stvar ni do- bra, ker nihče ne upošteva prizadetih dr-

žav in Rusije. Dalje zatrjuje, da so na spo-

red uše žaščnja druga vprašanja, ki jih

je treba rešiti pred balkanskimi. Nesmiseln je, ako se lotevamo vprašanj drugotega

pomena, vnmam pa puščamo vprašanja pr-

vorazdelne pomembnosti. Zlasti je potrebno, da zaveznički porazijo Nemčijo. Sele nato naj bi razglabiljali o sklepih, kako prikro-

jiti njeni usodo. List izreka sodilo, da bo

neizvedljivo, da bi Nemčijo razkosali, kajti s tem bi vso Evropo pognali v naročje Sovjetov. Tako bi jo izpostavili vdvoru v zvado. Končuje z zatrdom, da se mu že vse razgovori o balkanskih mejah še močno pre-

zgodnji.

UGIBANJA, DOMNEVE IN RAZOČARANJA ZARADI ZAVEZNIŠKIH POSVETOVANJ V QUEBECU

Stockholm, 21. avg. s. Newyorški dopisnik lista »Dagens Nyheter« piše, da je eden izmed namenov zavezniškega posvetova v Quebecu mešati nasprotnika. Stotinam časnikov, ki so prišli v Quebec, ne dajejo nobenega uradnega sporočila o potekajočih posvetovanjih, dovoljujejo pa jim in jih celo

zadeti, naj kugejo neomejeno ugibanja in domneve o vojaških uspehih, ki se bodo vi-

deli še na bojišču.

Po posvetovanjih v Quebecu bo Roosevelt odpoval v Ottawo, kjer bo imel govor. Glede tega govora domneve dovoje: ali ga bo naslovil kanadski zbor, ki se bo sestrela način, da to, ali pa bo govoril po radiu vsemu svetu.

Nekateri opozovalci pravijo, da bo Churchill šel z Rooseveltom v Ottawo, drugi pa pravijo, da pojde z zunanjim ministrom Edenom v Moskvo.

Stockholm, 21. avg. s. V splošno prese-

LOMAZIC-BERANEK

Botta villa

32.

Po poroki in gostiji sta se mlada drvarka vseila v svoj novi domec, ki so ga pomagale zgraditi gradiške vite. Htinjska kmetica je sama prigrala podarjeni telico, za prvo kravo, ki je že kmalu povrgla lepega telička.

Drvar je hodil v planinske gozdove drvarit, podirat, testat in plaviti plohe, medtem ko je drvarka hodila na plodne njive htinjskih kmetov sadit, plet, okopavat, žet. Gradiške vite pa so jima tačas okrog kočke pasle kravico s teličkom.

Drvarjevima je življenje ob delu teklo tako prečudovito lepo in srečno, da se je mlada drvarka često zvala za njuno srečo . . .

33.

Nekdo se za trikratjevskim Velikim vrhom dvignile bele gore; iz rastodič oblikov so se dvigale vedno višje v srebrne visave; tedaj je čez kopasti Veliki vrh lega njih senca kot gora na goro. In tedaj so vsi, po hgarski gozd, drvarji, pastirji in njih živila, vedeli, da bo kmalu pridivala planinska nevihta.

Vedeli so, da bo divji lovec zopet gnal svoj divji lov preko hgarskih kop in pianj, da bi ulovil kakšno planinsko vilino, ali pa s sekiro zadel prednrega lovena, ki se ga ne bi ustrasil ter ne bi legel na gozdnino pot.

34.

Vsa živa bitja in vsa rast, prav vse je slutilo bližajočo se planinsko nevihto ter se zatekelo v zasilna zavetja; silje in bilje po njih pa je v neprijetjem pričakovanju vratpetovalo.

Neyhta bol' se je balo.

Divji lov... je šepetal.

Tam na skrivenostem gradišču pa ni bilo o strahu pred bližajočim se divjim lovom niti duhu ne sluha; bele vile so se bile v petju in plesni igri tako zanorile, da niso čutile trepetajočega gozda, ne višile plašnih senec bežičnih oblikov. Preprevale so si brezkrbno in plesale svoje vilinsko kolo.

ZANIMIVOSTI

Otok se je potoplil v morje. Mali otok Smoerstaaken, ki leži na severnem koncu Langelandia, je izginil pod morsko povrzo. Bil je 100 m dolg, širok po komaj en meter. Da se je potopil, so opazili šele te dni, ko je bil član danskega zemljepisnega instituta na poti na otok, da bi ga ponovno zmeril. O vzroku ne vedo do danes še nenesar.

Sekanj naslove. »Zakaj moramo pričakovati skrajšen konec komunistične Internacionale? Samo zato, ker je šef Kominterne sezgal naslove!« se sprašuje pisatelj USA Eastman v nem časopisu »Reader's Digest« objavljenem poglavju o boljševikih. Tako imenovani razkrov Tretje internacionale, tako nadaljuje Eastman, ne pomni nic. Tudi Čeko so nekoč razpustili, nadomestili so jo pa z GPU in pozneje z NKVD. Terorističen režim je pa ostal vseeno neizpremenjen. Nobenega dvoma ni o tem, da dobivajo komunisti v USA zdaj prav tako kot prej svoja navodila iz Moskve. Njihov vodja Browder je razpustil Kominterne razložil kot praktično brezpostremljivo zadovo, ker je partija »tri leta popolnoma ločena od Kominterne. Vseskočno pa ve, da so Browder in njegovi posredniki stalno dobivali navodila iz Moskve.

London v četrtem letu vojne

Amerikanec, ki se je po devetnesečni odstotnosti vrnil v glavno mesto in opazuje življenje, ki je — kakor ima vtič — postal zelo preprosto. London po 4. letu vojne zelo presenetil. Potnik mora priznati, da se mora Anglija zanataši glede življenskih potrebskih samo na to, kar ji pošilja Severna Amerika. Zaradi tega ga tudi ne sprejemajo v hotel kakor nekdaj, ko so ga pogostili v najboljšem hotelu zapadnega mestnega dela. Sedaj lahko izbira le med porcio seškaljanega mesa, ki so ga poslali iz Amerike, in krožnikom zelenjave. Lepi običaj je zunaj je postal v Londonu simboličnega pomena in bo ta pomen ohriral pač do konca vojne.

Ni manjšo skrb ne bo povzročilo temi Amerikanecu iskanje stanovanja. Njih danes v Londonu sobo ali stanovanje, je skoraj že pustolovščina, katere uspehl so prav tako fantastični kot najemnina, ki jo boš moral plačati. Nič bolje ni glede drugih potrebskih. Zaloge blaga v londonskih prodajalnah so se tako skrle, da so morali zaradi pomanjkanja zapreti celo oddelke in v drugerijah naleti človek redno na velike napade: Nimamo klin za britje, brivskega mila, ustnega rdečila.

Kar se tiče oblek, bo Amerikanec ugotovil s presečenjem, da je kakovost blaga, ki je bila pred vojno znana kot najboljša, zelo slaba. Danes dobis, seveda samo na karti, le tako imenovane vsakdanje oblike, kot jih imenujejo londonski humoristi. Kar se tiče čevljev, nosijo ženske vedno bolj in bolj lesene cokle, ki jih prav tako prodajajo na karte. Z velikim zanimanjem kakor tudi z mučnim presečenjem bo popotnik dognal, da so z ženskimi nog zgnile vse nogavice. Ali ne dobijo več na trgu nogavic, ali so pa tako slabe kakovosti, da jih

ženske niti kupliti ne marajo. Skoraj vse trgovine zapro že zgodaj popoldne zaradi pomanjkanja osebja, tako da je postal nakup pravi problem. Človek mora biti na primer zelo vesel, če dobi obliko iz barvinice po pretku šestih tednov.

Z žalostjo mora Amerikanec slednjši ugotoviti, da je svetovno znano londonsko

nočno življenje ostalo samo še v pravileah. Podzemski železnici in avtobusi nehaži v zitri že pred polnočjo. Restavracije, gledališča in kino zapro že ob 10. sčita vrata, tako da se lahko vrnejo gostje na svoje domove z zadnjimi vozovi. Že pred polnočjo je Piccadilly cirkus ravno tako prazen kot Wallstreet v New Yorku in nedeljo zjutraj. Take je povsod. Zaradi pomanjkanja benzina so ostali takški samo še v spominu na zlate predvojne čase. (Pester Lloyd.)

Koliko glasov lahko daje pes?

Ko spozaš žival, razumeš tudi njeno govorico

Mnogi lastniki psov trde, da njihovi ljubljenci razumejo govorjenje, oni pa povejajo, ne, čeprav je po ugotovitvah sestavljeni samo iz 30 glasov. Potemkamen naj bi bil psi pametnejši kot ljudje. Temu ni tako. Pameten pes opazi, če o njem govorimo, je pa daleč od tega, da bi to tudi razumel. Je pa mnogo ljudi, ki razumejo govorico svojih čuvajev. Na žalost ni čarobne plošči kot v Grimmovih pripovedkah, po kateri je neki otrok takoj razumel govorjenje pticev. Je pa drug način, da to dosegemo: dolgo spoznavanje živali. Pri nekaterih narodih razumejo na primer govorjenje njihovih pasjih ljubljencev. Takoj razumejo govoreče glasove: lačen sem, ljubljenu sem, čutim to in to, skratka, imajo vedno drugačen pomen, če jih prevedemo v človeško govorico. Ce hoči kdaj razumeti živalsko govorico, mora najprej dobro poznati življenje tiste živali, ker je dajanje glasov pri živali prav tako občevalno sredstvo kot pri ljudem govorica.

Ce srečamo na gozdnih poti več metrov dolg prevod gosene, vidimo tu prvo in najpreprostejšo vrsto družabnega življenja. Različnih glasov, kot sporazumevalno sred-

stvo tu niti ne opazimo. Na višji stopnji je zdrževanje živali k posebnemu namenu, n. pr. lastovki in štorkej k skupnemu poletu v toplejši kraje ali volkov k skupnemu lovju. Ko je namen dosezen, se zopet razidejo. Pri plenu se prepričajo volkovi in štorkej gredo po skupnem poletu po posameznih potih, ne da bi stanovale skupaj kakor drugi ptiči, n. pr. galebi. Pri tej skupnosti so določeni zvoki za sporazumevanje potrebeni. Tako si dajo volkovi znamenja, kadar vzajemno prigrajanjo divjačino. Pri tem lov volk divjačino mnogo bolj brez glasu kakor pa domača žival, pes. Svoje razlikuje n. pr. pred- in glavno vzemljene. Svarilne kllice posameznih živali razumejo tudi druge živali. Svarilne pogrankanje sojo razumejo tudi srna, prav tako dobro pozna lisica smrtno zajede vzliko.

Stevilni glasovi, ki služijo živalim, kar jih podaja prof. Bastian Schmid v dopisu »Prijateljstvo in država med živalmi«, je izredno različno. Pišeči spravijo tekom enega tedna skupaj osem različnih glasov, odrasle kokoši 18 in petelin kar 15 glasov. Živalim ne služijo glasovi samo za sporazumevanje, ampak tudi kot izliv nekaterih duševnih čustev. Petelin ima tri različne varnostne kllice in prav tako tri vabilne kllice in vsak ima svoj poseben pomen. Celotno rečenje pesma ima različen pomen: dobrjak, avarilen in grozec. Divje živali so molčečnejše kakor domače, zlasti roparice: lovski pes je treba posebej pričiniti, da so pri preganjanju divjačine tiki.

Tine Hodnik je pospravil svoje čopične barve, platno in stojalo in se poslednjih zazri v svoj svet. Pokrajina se je razprostirala pred njim kakor velika Pernhartova platna.

Sezondaj od njega je zvezala gola stena, ki se je drobila v melišča; tam so rasli prvi macesni. Nato je svet strmo padal v dolino k jezeru, tako strmo, da so se smrekke in bukve po pobočju zdele podobne otrokom, ki so se objestno zapoldili po bregu, pa jih strmina tako zelo prevzame, da se ne morejo več ustaviti, da se jim začne sibiti kolena in s strahom pričakujajo, kdaj bodo v divjem zaletu tračeli v kakšno skalo na poti in se ob njej razbilli. Med spuščanjem se je gora nekajkrat poginala v rahlo vzpetino, tako da je bila v prerezu podobna zlenkjeni zveri, ki je svoje šape bladila v vodi. Cisto spodaj pod strmljanimi in gozdomi je polnilo nadaljnje, neznanje in tajne globine jezero. Bilo je temne, zelenkastomoderne barve kakor čist in hladen smaragd. Tinetu se je zelo nemogoče, da človeški čopič kdaj docela zadej ta ton. Kakor bele golobice so čepele ob bregu cerkvico, vezala jih je drobna, vlijeca se cesta. Nekeje je vzplaval dolnje in puščal za seboj komaj vidno srebrno sled. Prešel je rumenkasti, plitvi, obrobni pas in plavil vedno globlje v sredino, kjer je bilo jezero skoraj čisto črno. Tine se je zbal zanj, za tisto ubogo in krhko orehovo lupino, ki se je tako drzno spuščala nad bremza in izvijajoče plesala nad njimi. Na nasprotjem bregu se je svet spet poganal v vilenje. Sosednji hrib je bil še strmejši, bolj gol in posut s pečinami in črmi. Nad vsem tem vencem nižjih, gozdnatih gor, ki je obrobil jezero, je valovito sivo kamnitno morje. To se je stikalo s ščemeto sinjino neba. Ozračje je bilo negibno in vroče. Tinetu prsi so se polnilo z vonjem zarečnih skal in prhke črne prati, smolnatega ruševja in opojne, rdeče burje. Vtasih je zavrel vrat, ki je prijetno osvežil Tineto opaljeno lico. Z njim je iz globeli ob koncu jezera prihaljal zamoklo bučanje venomer padajočega slapa, ki je bil kakor enakomerno utripajoče srce tega gorskega kota in uspavajoča muzika za njegove nemirne otoke, ki so kdaj pogledali v veliki svet.

Ko se je slikar Tine zbudil iz svojih sanj, je ukanc že tonil v vijolčnem mraku in na vzhodnem robu jezera so se lesketali rožnati žarki za Bogatinom zahajajočega sonca. Dvignil se je, se oprtal s svojo krošijo in se naglo spustil skozi planine, gozdove, frate in rovte v dolino.

Ko je stopil na cesto, je bila že trda noč. Žive duše ni več srečal. Toda Tine je ljubil samoto in noč, ki sta bila zanj samo navidevna.

Na platnu, ki ga je nosil s seboj in kamor je danes spet skušal ujeti košček svojega sveta, teh zelenih globelij in sinjih viliš, je zarelo poletno gorsko sonce, je bila sama drhteča luč in božajoča topota.

Pri cerkvici pa se je izmolil iz mraku prijatelj, ki ga je vedno spremjal. Pod dolgimi, valovitimi lasmi in visokim čelom so mu sijale orlovske bistre oči, ki so videle v dalje, ki so tuje in zastre navadnim zemljaniom. Nosil je preprosto ribiško obliko, hlače je imel zavilane visoko nad kolenoma. V golih mišičastih rokah je držal drevo, ki ga je bil obsekal vej in mu pustil samo prvo vrhu nekaj mladega zelenja. Orik je prekoračil cesto, stopil v jezero, da se je vzvaljalo in da je zašumelo bljubo ob bregu, in nemo spremjal svojega varovanca, ki se je vračal domov po drobi, bell cesti sredi brezkončnih, temni gozdov...

»Se je pokoncu, šeč se je razveseli Tine, ko je došpel do svoje Rusce in pogledal proti sirarici. Ne da bi odložil, je krenil tja, da se oni medtem morda ne bi odpriali k počitku.

»Dober večer, Marko! Saj mi ne zamepite, da vas še ob tej uri nadlegujem! Na Voglu sem delal danes, pa sem se malo predolgo zamudil. Ali je zame ostalo še kaj mleka?« je pozdravil in vprašal, ko je vstopil v čeden, sveže pobleni v prijetno hladno prostor s cementnim podom, zajetnim, v tla vdelanimi posodami in pripravami in v vrsto sirovih hlebov in maselnih greb v policih.

»Bog da, Tine! Nič ne de! Tebi, ki si pošten in domač človek, so vrata k meni vedno odprt! Tudi mleka zate ne bo nikoli zamenjalo, pa če bi ga hotela ta mestna gospoda ne vem kolikokrat preplačati! je odvrnil star sirar, odložil očala in tedenški časopis in šel po prihranjeni lončki mleka.

(Dalje)

Naročnikom Quo vadis'

Ker prva izdaja romana pohaja, prsimo vse tiste, ki so se priglasili v prednaročbi, naj denar za knjigo nakažejo do 25. avgusta, sicer jim knjige ne bomo mogli več rezervirati. Po pošti je nameč pošiljamo samo tistim, ki plačajo naprej! — »QUO VADIS« je vzbudil ogromno zanimanje pri vseh slojih naše čitajoče javnosti in žel pohvalo vse kritike. Da ustrežemo tistim, ki bi ta prelep roman v slikah radi imeli, pa so prvi rok za naročbo zamudili, sporočamo, da sprejemamo naročila za novo izdajo knjige »QUO VADIS«

samo do 15. septembra!

Ker bo tudi to pot na razpolago le omemojeno steklo izvodov, naročite knjigo čimprej, sicer utegnete ostati brez nje. — »QUO VADIS« velja: mehko vezan 32 lir za naročnike »Slov. doma« 25 lir v polplatno vezan 46 lir v celo platno vezan, na najboljšem papirju 85 lir.

Naročila sprejema uredništvo »Slovenskega doma«

Ljubljana, Ljudska tiskarna

Jože Mahnič:

SLAP

„V imenu človeških pravic in enakopravnosti malih narodov . . .“

Slika iz sovjetskega raja

Svedski list Allehanda je objavil podatke iz članka časnikarice Elme Dangerfieldove, ki ga je prinesel tedični »The Nineteenth Century« in ki govorijo o strahotnih usodi tisočih državljanov vzhodnih držav, prepeljanih v sovjetsko Rusijo. Po teh podatkih so boljševiki s silo odvlekli skoraj milijon ljudi iz Poljske, od katerih jih je izginilo 300.000, ki so verjetno danes mrtvi. Iz Estonke so odpeljali 60.000, koliko med tem je še živil, nihče ne ve. Iz Letonke so izselili 60.000 mož, 20.000 žens in 7300 otrok; od vseh teh pa je živila le 35.000. Iz Litve so odpeljali 50.000 ljudi, živil jih je 30.000. Med izginulimi Litvanci so tudi predsednik republike Alek-

sander Stulginski, pravosodni minister Silingas ter načelnik litovskega vrhovnega poveljstva.

Elma Dangerfieldova piše v omenjenem članku, da morajo izseljeni poljski otroci obiskovati boljševiške brezbožne šole. Poljski begunci v Londonu so po zanesljivih poročilih dobili v roki sovjetsko učnilo za poljske otroke, ki na nekem mestu piše tole: »Vaše Poljske je konec, nikdar več ne bo vataša. Vzgajali vas bomo mi. Umrl boste tu, tu se vaši grobovi in tu je vaša Poljska. Otroci, Boga, ni. Ne vidimo ga, ne čutimo ga in ne slišimo ga, Boga so izmali vaši bogatini, da bi vas laže strahovali.«

ANEKDOSE

čaju potrebe spremeniti vsak trenutek iz ženske v moškega. Nadalje govorí o neki ptici, ki živi v prednji Indiji, ki se tako sveti, da razstala svojo lastno senco. Po njegovem meniju se hraničari krastače zemljo. Da tako so suhe, pa utemeljuje, ker se bojijo, da jim ne bi zmanjkoval hrana. Še bolj neverjetne nazore ima o živali gnu, neki vrsti antilop, ki da prihaja zjutraj, Actius Varus je pa igral celo noč.